

in scena detentas mulieres fidejussores⁴ exigere, quia observant et impiam complebunt operationem, penitentiam tempus non habentes, et penas interminantem novissimas his qui tales fidejussores exigunt: in super et ipsos fidejussores sine obligatione recedere, et nullam inferri eis necessitatem personarum harum presentationis. Sed in presenti compertimus crudelium quandam et importabilem calumniam contra studendam a nobis fieri castitatem. Quia enim eos fidejussores accipere prohibuimus, invenisse illos aliam viam ad impietatem deducem majorem: jusjurandum enim eas exigere, quia nunquam ab impia illa et turpi operatione cessabunt: mulieres autem existentes miseris, et sic male seductas, pie agere se putare, si impie egerint: et ut custodiant jusjurandum, propterea suam prostituere castitatem: cum oporteret agnoscere, quia hujusmodi transgressiones magis placent Deo, quam jurisjurandi observationes. Non enim si quis ab aliquo jusjurandum acceperit: quia occidit forsitan, aut adulterabitur aut aliquid aget tale illicitum: oportet servari jusjurandum: utpote cum sit ita turpe et illicitum, et ad perditionem ducens. Ideoque liceat mulieri, licet hujusmodi jusjurandum juraverit, recedere a jurisjurandi hujus amaritudine, et caste vivere sine periculo perjurii: magis autem Deo amabiliter pena perjurii (si qua omnino est pena) contra eum qui jusjurandum exigit convertenda.

CAP. I.

Unde etiam nos repente inferimus decem librarum auri penam, exigentes eum qui præsumpserit omnino tale jusjurandum accipere: et hanc scilicet quantitatem ipsi infelici dari mulieri sancimus ad reliquam bonæ figuræ vitam, exigendam per administrationem provinciam, et dandam ei: sciente iudice, quia si neglexerit, tenebitur ab ea deponens administrationem, heredesque ejus et successores et ejus substantia, eo quod actionem piam agere neglexerit. — § 1. Si autem ipse provincie præses jusjurandum exegerit, ipse etiam memoratam decem librarum auri penam exigatur: siquidem militaris iudex sit in illa provincia, per illum danda, sicut dictum est mulieri. Si vero non habeat militarem iudicem, metropolitico illius provincie episcopo hoc provideat, causam etiam ad nos, si probaverit, referens: et insuper ex vicinis majoribus cingulis: et undique hoc agentem, sive iudex, sive privatus sit, memorata castigari pena, et dari hanc ei, quæ quantum ad illum neque caste vivere valeat ulterius: ut non videatur quasi perjurasse.

EPILOGUS.

Quæ igitur placuerunt nobis, et per præsentem sacram declarata sunt legem: tua celsitudo præceptionibus propriis omnibus faciat manifesta: ut cognoscant nostri imperii circa castitatem studium. — Dat. kal. septemb. imp. DN. JUST. P. P. anno 11, post BELIS. V. C. consulat. anno 2.

TIT. VII.

UT NON FIANT PIGNORATIONES¹ PRO ALIIS PERSONIS: ET UT SICUT PRINCIPUM DONATIONES NON EGENT GESTIS MONUMENTORUM, SIC NEC A PRIVATIS IMPERATORIBUS FACTÆ DONATIONES INDIGEANT.

NOVELLA CONSTIT. LII.

Imp. JUSTIN. AUGUST. Joanni gloriosiss. sacrorum per Orientem prætoriorum præfecto, iterum extonsuli et patricio.

PREFATIO.

Inonestas pignorationes, et odibiles super his exactiones, plurimam quidem et alie leges odio habent: præcipue autem a nobis positæ: sed nescimus quemadmodum causa licet tantis castigata legislationibus, adhuc præsumitur, et in republica est, et majorem sui præbet virtutem, quam legum necessitas.

CAP. I. De pignoratione.

Propterea² sancimus nullam omnino pignorationem in nostra republica prævalere, neque in mercatis (hoc quod maxime ibi præsumptum invenimus) neque in agris, neque in civitatibus, neque in vicis, neque in civibus, neque in vicaneis³, neque in agricolis, neque alio omnino quocunque modo vel tempore: sed præsentem aliam pro alio secundum pignorationis formam, aurum aut aliquid aliud exigere, hoc recedere in

4. Fac. L. 16, in pr. D. de fidejuss. — 5. L. 7, § 16, D. de pactis; L. 232, in fin. D. de legat. 1: L. 5, § 1, C. de legib. — 1. Tit. VII. — 1. Adde L. 4, C. de executorib.; L. un. C. ut nullus ex vicem, pro alien. vicem debita teneatur. — 2. Authent. Sed omnino, C. ne uxor pro marito. — 3. d. l. un. — 4. Fac. L. 1, C. quando fac. vel privat. — 5. Authent. Item et privati, C. de donat. lib. —

quadruplum violentiam passo: et cadere etiam ab actione quam habuit adversus eum, pro quo exactionem fecit. Non enim habet rationem alium quidem esse debitorem, alium vero exigi: sed nec alteri molestum esse pro altero quodam tanquam invasionem aut injuriam committentem: et alium quasi vicaneum existentem eadē aut injuriam sustinere, et aliquid pati, quod omnino non competit, pro alio: et absque legitima occasione quamlibet perferre calumniam: et supplicia sustinere in corpore præsentibus gentium; scientibus quia si non hæc egerint, sed in provincia quibus præsent, pignorationes præsumi patiantur: nihil erit tale quod a nostris eos eripiat manibus.

CAP. II. Ut donationes imperatori a privato homine factæ, non egeant insinuatione.

Illud⁵ quoque perspeximus huic adicere legi: Ut sicut ab imperio in alios factæ donationes non egeant gestis monumentorum, sed ex hoc ipso habent virtutem, ita neque a privatis imperatoribus factæ (nisi tantummodo pro veritate fiant in publico a tabellionibus complete, subscriptionem habentes et ejus qui fecit, et testium, et aliam donationum observationem) non egeant gestis monumentorum, cujuscunque quantitatis sint. Non enim consequens est, ut nec his fruatur imperium a privatis, quæ ab eo præbentur illis. Hæc autem inæqualitas facta est ex novitate, quam Zenonis pie memorie introduxit constitutio⁷, ut imperiales donationes non egeant monumentis. Quia igitur imperfectus causa prius apparuit: propterea nos perfectionem imponentes ei, ex utroque tenere hoc volumus, et in his donationibus quæ ab imperatoribus in privatis fiunt, et quæ a privatis in imperatorem: ut ex æqualitate justitia causæ adiciatur.

EPILOGUS.

Tua igitur excellentia, quæ per hanc divinam nostram constitutionem sancita sunt, præceptis propriis solenniter manifesta facere studeat universis. — Dat. 15 kal. septemb. imper. DN. JUSTIN. P. P. A. anno 11, post consul. BELIS. V. C. anno secundo.

TIT. VIII.

DE¹ EXHIBENDIS ET INTRODUCENDIS REIS: ET² UT HI QUI CONVENIUNTUR, POST VICESIMUM DIEM PRÆSENTENTUR JUDICIBUS: ET DE HIS QUI JURATORIS³ CAUTIONEM EXPONUNT ET ANTE LITIS CONTESTATIONEM ABSENTES FIUNT: ET DE HYPOTHECIS⁴ QUÆ APPELLANTUR EX CASU: ET QUÆ PERSONÆ ET QUANDO HOC JUS HABENT: ET DE INDOTATIS⁵ UXORIBUS, UT HABEANT QUARTAM PARTEM IN SUBSTANTIA VIRI, ET IPSE VIR IN SUBSTANTIA UXORIS, QUANDO INOPS EST CUI RELINQUITUR.

NOVELLA CONSTIT. LIII.

Imp. JUSTIN. AUC. Joanni gloriosiss. prætoriorum per Orientem præfecto, iterum extonsuli et patricio.

PREFATIO.

Plurimi adeptes nostram decent potestatem, quia exhibentur ab aliquibus, aut etiam in alias pertrahuntur provincias ex sacra nostra jussione aut decretis judicialibus: et ad miseriam quidem per hoc aguntur: coacti vero jussionibus aut decretis exhibentur. Proinde qui eos exhibent, etiam cautiones exigentes, quia intra certum tempus venient ad determinatum judicium ii qui ab eis conventi sunt: ipsi remaneant in provincia, affligi in peregrinatione sumptibus exhibitum, aut præsentatum relinquunt.

CAP. I. De reis ab alio loco in alium retrahendis.

Hoc⁶ igitur miserantes, sancimus si quid fiat tale, et tempus impleatur, quod in cautione exhibitionis aut presentationis ipse actor constituit, deinde ille quidem observet, in judicio, actor autem desit, et non intra decem dies, postquam reus venerit in provinciam, actor occurrat: reum quidem ingredientem apud iudicem, et hoc docentem, repente dimitti, jurejurando autem ejus judicetur de omnibus expensis, quas per-

6. L. 19, in fin. C. de sacros. eccles.; L. ult. in fin. C. de quadr. præscript.; L. 54, § 1, xceptis, C. de donat. — 7. L. 51, C. d. t. de donat. — 8. L. 1, C. d. t. de donat. — 9. L. 1, C. d. t. de donat. — 10. Authent. Quod fieri, C. de dilationib. — 11. L. 1, C. d. t. de donat. — 12. L. 1, C. d. t. de donat. — 13. L. 1, C. d. t. de donat. — 14. Authent. Quod fieri, C. de dilationib. — 15. L. 1, C. d. t. de donat. — 16. L. 1, C. d. t. de donat. — 17. L. 1, C. d. t. de donat. — 18. L. 1, C. d. t. de donat. — 19. L. 1, C. d. t. de donat. — 20. L. 1, C. d. t. de donat. — 21. L. 1, C. d. t. de donat. — 22. L. 1, C. d. t. de donat. — 23. L. 1, C. d. t. de donat. — 24. L. 1, C. d. t. de donat. — 25. L. 1, C. d. t. de donat. — 26. L. 1, C. d. t. de donat. — 27. L. 1, C. d. t. de donat. — 28. L. 1, C. d. t. de donat. — 29. L. 1, C. d. t. de donat. — 30. L. 1, C. d. t. de donat. — 31. L. 1, C. d. t. de donat. — 32. L. 1, C. d. t. de donat. — 33. L. 1, C. d. t. de donat. — 34. L. 1, C. d. t. de donat. — 35. L. 1, C. d. t. de donat. — 36. L. 1, C. d. t. de donat. — 37. L. 1, C. d. t. de donat. — 38. L. 1, C. d. t. de donat. — 39. L. 1, C. d. t. de donat. — 40. L. 1, C. d. t. de donat. — 41. L. 1, C. d. t. de donat. — 42. L. 1, C. d. t. de donat. — 43. L. 1, C. d. t. de donat. — 44. L. 1, C. d. t. de donat. — 45. L. 1, C. d. t. de donat. — 46. L. 1, C. d. t. de donat. — 47. L. 1, C. d. t. de donat. — 48. L. 1, C. d. t. de donat. — 49. L. 1, C. d. t. de donat. — 50. L. 1, C. d. t. de donat. — 51. L. 1, C. d. t. de donat. — 52. L. 1, C. d. t. de donat. — 53. L. 1, C. d. t. de donat. — 54. L. 1, C. d. t. de donat. — 55. L. 1, C. d. t. de donat. — 56. L. 1, C. d. t. de donat. — 57. L. 1, C. d. t. de donat. — 58. L. 1, C. d. t. de donat. — 59. L. 1, C. d. t. de donat. — 60. L. 1, C. d. t. de donat. — 61. L. 1, C. d. t. de donat. — 62. L. 1, C. d. t. de donat. — 63. L. 1, C. d. t. de donat. — 64. L. 1, C. d. t. de donat. — 65. L. 1, C. d. t. de donat. — 66. L. 1, C. d. t. de donat. — 67. L. 1, C. d. t. de donat. — 68. L. 1, C. d. t. de donat. — 69. L. 1, C. d. t. de donat. — 70. L. 1, C. d. t. de donat. — 71. L. 1, C. d. t. de donat. — 72. L. 1, C. d. t. de donat. — 73. L. 1, C. d. t. de donat. — 74. L. 1, C. d. t. de donat. — 75. L. 1, C. d. t. de donat. — 76. L. 1, C. d. t. de donat. — 77. L. 1, C. d. t. de donat. — 78. L. 1, C. d. t. de donat. — 79. L. 1, C. d. t. de donat. — 80. L. 1, C. d. t. de donat. — 81. L. 1, C. d. t. de donat. — 82. L. 1, C. d. t. de donat. — 83. L. 1, C. d. t. de donat. — 84. L. 1, C. d. t. de donat. — 85. L. 1, C. d. t. de donat. — 86. L. 1, C. d. t. de donat. — 87. L. 1, C. d. t. de donat. — 88. L. 1, C. d. t. de donat. — 89. L. 1, C. d. t. de donat. — 90. L. 1, C. d. t. de donat. — 91. L. 1, C. d. t. de donat. — 92. L. 1, C. d. t. de donat. — 93. L. 1, C. d. t. de donat. — 94. L. 1, C. d. t. de donat. — 95. L. 1, C. d. t. de donat. — 96. L. 1, C. d. t. de donat. — 97. L. 1, C. d. t. de donat. — 98. L. 1, C. d. t. de donat. — 99. L. 1, C. d. t. de donat. — 100. L. 1, C. d. t. de donat. — 101. L. 1, C. d. t. de donat. — 102. L. 1, C. d. t. de donat. — 103. L. 1, C. d. t. de donat. — 104. L. 1, C. d. t. de donat. — 105. L. 1, C. d. t. de donat. — 106. L. 1, C. d. t. de donat. — 107. L. 1, C. d. t. de donat. — 108. L. 1, C. d. t. de donat. — 109. L. 1, C. d. t. de donat. — 110. L. 1, C. d. t. de donat. — 111. L. 1, C. d. t. de donat. — 112. L. 1, C. d. t. de donat. — 113. L. 1, C. d. t. de donat. — 114. L. 1, C. d. t. de donat. — 115. L. 1, C. d. t. de donat. — 116. L. 1, C. d. t. de donat. — 117. L. 1, C. d. t. de donat. — 118. L. 1, C. d. t. de donat. — 119. L. 1, C. d. t. de donat. — 120. L. 1, C. d. t. de donat. — 121. L. 1, C. d. t. de donat. — 122. L. 1, C. d. t. de donat. — 123. L. 1, C. d. t. de donat. — 124. L. 1, C. d. t. de donat. — 125. L. 1, C. d. t. de donat. — 126. L. 1, C. d. t. de donat. — 127. L. 1, C. d. t. de donat. — 128. L. 1, C. d. t. de donat. — 129. L. 1, C. d. t. de donat. — 130. L. 1, C. d. t. de donat. — 131. L. 1, C. d. t. de donat. — 132. L. 1, C. d. t. de donat. — 133. L. 1, C. d. t. de donat. — 134. L. 1, C. d. t. de donat. — 135. L. 1, C. d. t. de donat. — 136. L. 1, C. d. t. de donat. — 137. L. 1, C. d. t. de donat. — 138. L. 1, C. d. t. de donat. — 139. L. 1, C. d. t. de donat. — 140. L. 1, C. d. t. de donat. — 141. L. 1, C. d. t. de donat. — 142. L. 1, C. d. t. de donat. — 143. L. 1, C. d. t. de donat. — 144. L. 1, C. d. t. de donat. — 145. L. 1, C. d. t. de donat. — 146. L. 1, C. d. t. de donat. — 147. L. 1, C. d. t. de donat. — 148. L. 1, C. d. t. de donat. — 149. L. 1, C. d. t. de donat. — 150. L. 1, C. d. t. de donat. — 151. L. 1, C. d. t. de donat. — 152. L. 1, C. d. t. de donat. — 153. L. 1, C. d. t. de donat. — 154. L. 1, C. d. t. de donat. — 155. L. 1, C. d. t. de donat. — 156. L. 1, C. d. t. de donat. — 157. L. 1, C. d. t. de donat. — 158. L. 1, C. d. t. de donat. — 159. L. 1, C. d. t. de donat. — 160. L. 1, C. d. t. de donat. — 161. L. 1, C. d. t. de donat. — 162. L. 1, C. d. t. de donat. — 163. L. 1, C. d. t. de donat. — 164. L. 1, C. d. t. de donat. — 165. L. 1, C. d. t. de donat. — 166. L. 1, C. d. t. de donat. — 167. L. 1, C. d. t. de donat. — 168. L. 1, C. d. t. de donat. — 169. L. 1, C. d. t. de donat. — 170. L. 1, C. d. t. de donat. — 171. L. 1, C. d. t. de donat. — 172. L. 1, C. d. t. de donat. — 173. L. 1, C. d. t. de donat. — 174. L. 1, C. d. t. de donat. — 175. L. 1, C. d. t. de donat. — 176. L. 1, C. d. t. de donat. — 177. L. 1, C. d. t. de donat. — 178. L. 1, C. d. t. de donat. — 179. L. 1, C. d. t. de donat. — 180. L. 1, C. d. t. de donat. — 181. L. 1, C. d. t. de donat. — 182. L. 1, C. d. t. de donat. — 183. L. 1, C. d. t. de donat. — 184. L. 1, C. d. t. de donat. — 185. L. 1, C. d. t. de donat. — 186. L. 1, C. d. t. de donat. — 187. L. 1, C. d. t. de donat. — 188. L. 1, C. d. t. de donat. — 189. L. 1, C. d. t. de donat. — 190. L. 1, C. d. t. de donat. — 191. L. 1, C. d. t. de donat. — 192. L. 1, C. d. t. de donat. — 193. L. 1, C. d. t. de donat. — 194. L. 1, C. d. t. de donat. — 195. L. 1, C. d. t. de donat. — 196. L. 1, C. d. t. de donat. — 197. L. 1, C. d. t. de donat. — 198. L. 1, C. d. t. de donat. — 199. L. 1, C. d. t. de donat. — 200. L. 1, C. d. t. de donat. — 201. L. 1, C. d. t. de donat. — 202. L. 1, C. d. t. de donat. — 203. L. 1, C. d. t. de donat. — 204. L. 1, C. d. t. de donat. — 205. L. 1, C. d. t. de donat. — 206. L. 1, C. d. t. de donat. — 207. L. 1, C. d. t. de donat. — 208. L. 1, C. d. t. de donat. — 209. L. 1, C. d. t. de donat. — 210. L. 1, C. d. t. de donat. — 211. L. 1, C. d. t. de donat. — 212. L. 1, C. d. t. de donat. — 213. L. 1, C. d. t. de donat. — 214. L. 1, C. d. t. de donat. — 215. L. 1, C. d. t. de donat. — 216. L. 1, C. d. t. de donat. — 217. L. 1, C. d. t. de donat. — 218. L. 1, C. d. t. de donat. — 219. L. 1, C. d. t. de donat. — 220. L. 1, C. d. t. de donat. — 221. L. 1, C. d. t. de donat. — 222. L. 1, C. d. t. de donat. — 223. L. 1, C. d. t. de donat. — 224. L. 1, C. d. t. de donat. — 225. L. 1, C. d. t. de donat. — 226. L. 1, C. d. t. de donat. — 227. L. 1, C. d. t. de donat. — 228. L. 1, C. d. t. de donat. — 229. L. 1, C. d. t. de donat. — 230. L. 1, C. d. t. de donat. — 231. L. 1, C. d. t. de donat. — 232. L. 1, C. d. t. de donat. — 233. L. 1, C. d. t. de donat. — 234. L. 1, C. d. t. de donat. — 235. L. 1, C. d. t. de donat. — 236. L. 1, C. d. t. de donat. — 237. L. 1, C. d. t. de donat. — 238. L. 1, C. d. t. de donat. — 239. L. 1, C. d. t. de donat. — 240. L. 1, C. d. t. de donat. — 241. L. 1, C. d. t. de donat. — 242. L. 1, C. d. t. de donat. — 243. L. 1, C. d. t. de donat. — 244. L. 1, C. d. t. de donat. — 245. L. 1, C. d. t. de donat. — 246. L. 1, C. d. t. de donat. — 247. L. 1, C. d. t. de donat. — 248. L. 1, C. d. t. de donat. — 249. L. 1, C. d. t. de donat. — 250. L. 1, C. d. t. de donat. — 251. L. 1, C. d. t. de donat. — 252. L. 1, C. d. t. de donat. — 253. L. 1, C. d. t. de donat. — 254. L. 1, C. d. t. de donat. — 255. L. 1, C. d. t. de donat. — 256. L. 1, C. d. t. de donat. — 257. L. 1, C. d. t. de donat. — 258. L. 1, C. d. t. de donat. — 259. L. 1, C. d. t. de donat. — 260. L. 1, C. d. t. de donat. — 261. L. 1, C. d. t. de donat. — 262. L. 1, C. d. t. de donat. — 263. L. 1, C. d. t. de donat. — 264. L. 1, C. d. t. de donat. — 265. L. 1, C. d. t. de donat. — 266. L. 1, C. d. t. de donat. — 267. L. 1, C. d. t. de donat. — 268. L. 1, C. d. t. de donat. — 269. L. 1, C. d. t. de donat. — 270. L. 1, C. d. t. de donat. — 271. L. 1, C. d. t. de donat. — 272. L. 1, C. d. t. de donat. — 273. L. 1, C. d. t. de donat. — 274. L. 1, C. d. t. de donat. — 275. L. 1, C. d. t. de donat. — 276. L. 1, C. d. t. de donat. — 277. L. 1, C. d. t. de donat. — 278. L. 1, C. d. t. de donat. — 279. L. 1, C. d. t. de donat. — 280. L. 1, C. d. t. de donat. — 281. L. 1, C. d. t. de donat. — 282. L. 1, C. d. t. de donat. — 283. L. 1, C. d. t. de donat. — 284. L. 1, C. d. t. de donat. — 285. L. 1, C. d. t. de donat. — 286. L. 1, C. d. t. de donat. — 287. L. 1, C. d. t. de donat. — 288. L. 1, C. d. t. de donat. — 289. L. 1, C. d. t. de donat. — 290. L. 1, C. d. t. de donat. — 291. L. 1, C. d. t. de donat. — 292. L. 1, C. d. t. de donat. — 293. L. 1, C. d. t. de donat. — 294. L. 1, C. d. t. de donat. — 295. L. 1, C. d. t. de donat. — 296. L. 1, C. d. t. de donat. — 297. L. 1, C. d. t. de donat. — 298. L. 1, C. d. t. de donat. — 299. L. 1, C. d. t. de donat. — 300. L. 1, C. d. t. de donat. — 301. L. 1, C. d. t. de donat. — 302. L. 1, C. d. t. de donat. — 303. L. 1, C. d. t. de donat. — 304. L. 1, C. d. t. de donat. — 305. L. 1, C. d. t. de donat. — 306. L. 1, C. d. t. de donat. — 307. L. 1, C. d. t. de donat. — 308. L. 1, C. d. t. de donat. — 309. L. 1, C. d. t. de donat. — 310. L. 1, C. d. t. de donat. — 311. L. 1, C. d. t. de donat. — 312. L. 1, C. d. t. de donat. — 313. L. 1, C. d. t. de donat. — 314. L. 1, C. d. t. de donat. — 315. L. 1, C. d. t. de donat. — 316. L. 1, C. d. t. de donat. — 317. L. 1, C. d. t. de donat. — 318. L. 1, C. d. t. de donat. — 319. L. 1, C. d. t. de donat. — 320. L. 1, C. d. t. de donat. — 321. L. 1, C. d. t. de donat. — 322. L. 1, C. d. t. de donat. — 323. L. 1, C. d. t. de donat. — 324. L. 1, C. d. t. de donat. — 325. L. 1, C. d. t. de donat. — 326. L. 1, C. d. t. de donat. — 327. L. 1, C. d. t. de donat. — 328. L. 1, C. d. t. de donat. — 329. L. 1, C. d. t. de donat. — 330. L. 1, C. d. t. de donat. — 331. L. 1, C. d. t. de donat. — 332. L. 1, C. d. t. de donat. — 333. L. 1, C. d. t. de donat. — 334. L. 1, C. d. t. de donat. — 335. L. 1, C. d. t. de donat. — 336. L. 1, C. d. t. de donat. — 337. L. 1, C. d. t. de donat. — 338. L. 1, C. d. t. de donat. — 339. L. 1, C. d. t. de donat. — 340. L. 1, C. d. t. de donat. — 341. L. 1, C. d. t. de donat. — 342. L. 1, C. d. t. de donat. — 343. L. 1, C. d. t. de donat. — 344. L. 1, C. d. t. de donat. — 345. L. 1, C. d. t. de donat. — 346. L. 1, C. d. t. de donat. — 347. L. 1, C. d. t. de donat. — 348. L. 1, C. d. t. de donat. — 349. L. 1, C. d. t. de donat. — 350. L. 1, C. d. t. de donat. — 351. L. 1, C. d. t. de donat. — 352. L. 1, C. d. t. de donat. — 353. L. 1, C. d. t. de donat. — 354. L. 1, C. d. t. de donat. — 355. L. 1, C. d. t. de donat. — 356. L. 1, C. d. t. de donat. — 357. L. 1, C. d. t. de donat. — 358. L. 1, C. d. t. de donat. — 359. L. 1, C. d. t. de donat. — 360. L. 1, C. d. t. de donat. — 361. L. 1, C. d. t. de donat. — 362. L. 1, C. d. t. de donat. — 363. L. 1, C. d. t. de donat. — 364. L. 1, C. d. t. de donat. — 365. L. 1, C. d. t. de donat. — 366. L. 1, C. d. t. de donat. — 367. L. 1, C. d. t. de donat. — 368. L. 1, C. d. t. de donat. — 369. L. 1, C. d. t. de donat. — 370. L. 1, C. d. t. de donat. — 371. L. 1, C. d. t. de donat. — 372. L. 1, C. d. t. de donat. — 373. L. 1, C. d. t. de donat. — 374. L. 1, C. d. t. de donat. — 375. L. 1, C. d. t. de donat. — 376. L. 1, C. d. t. de donat. — 377. L. 1, C. d. t. de donat. — 378. L. 1, C. d. t. de donat. — 379. L. 1, C. d. t. de donat. — 380. L. 1, C. d. t. de donat. — 381. L. 1, C. d. t. de donat. — 382. L. 1, C. d. t. de donat. — 383. L. 1, C. d. t. de donat. — 384. L. 1, C. d. t. de donat. — 385. L. 1, C. d. t. de donat. — 386. L. 1, C. d. t. de donat. — 387. L. 1, C. d. t. de donat. — 388. L. 1, C. d. t. de donat. — 389. L. 1, C. d. t. de donat. — 390. L. 1, C. d. t. de donat. — 391. L. 1, C. d. t. de donat. — 392. L. 1, C. d. t. de donat. — 393. L. 1, C. d. t. de donat. — 394. L. 1, C. d. t. de donat. — 395. L. 1, C. d. t. de donat. — 396. L. 1, C. d. t. de donat. — 397. L. 1, C. d. t. de donat. — 398. L. 1, C. d. t. de donat. — 399. L. 1, C. d. t. de donat. — 400. L. 1, C. d. t. de donat. — 401. L. 1, C. d. t. de donat. — 402. L. 1, C. d. t. de donat. — 403. L. 1, C. d. t. de donat. — 404. L. 1, C. d. t. de donat. — 405. L. 1, C. d. t. de donat. — 406. L. 1, C. d. t. de donat. — 407. L. 1, C. d. t. de donat. — 408. L. 1, C. d. t. de donat. — 409. L. 1, C. d. t. de donat. — 410. L. 1, C. d. t. de donat. — 411. L. 1, C. d. t. de donat. — 412. L. 1, C. d. t. de donat. — 413. L. 1, C. d. t. de donat. — 414. L. 1, C. d. t. de donat. — 415. L. 1, C. d. t. de donat. — 416. L. 1, C. d. t. de donat. — 417. L. 1, C. d. t. de donat. — 418. L. 1, C. d. t. de donat. — 419. L. 1, C. d. t. de donat. — 420. L. 1, C. d. t. de donat. — 421. L. 1, C. d. t. de donat. — 422. L. 1, C. d. t. de donat. — 423. L. 1, C. d. t. de donat. — 424. L. 1, C. d. t. de donat. — 425. L. 1, C. d. t. de donat. — 426. L. 1, C. d. t. de donat. — 427. L. 1, C. d. t. de donat. — 428. L. 1, C. d. t. de donat. — 429. L. 1, C. d. t. de donat. — 430. L.

munem namque etiam hanc super eis ponimus legem, sicut et præcedentem. — § 1. Si vero quasdam res proprias mulier in domo viri aut alibi repositas habuit, harum actionem et retentionem habeat omnibus modis imminuat: subjacere hujusmodi rebus viri creditoribus nullo modo valentibus: nisi forte secundum quod in illius jure ex hac lege heres extiterit. — § 2. Hæc itaque dicimus si conjunctorum alter dotem aut antenuptialem donationem non faciens, inops aut vir aut mulier inveniat, et moriens quidem aut vir aut mulier locuples sit, ille vero vel illa superstes pauper existat. Nam si aliunde forsitan habeat: non offerentem dotem, aut non dantem propter nuptias donationem, non erit justum gravare filios per successionem: quoniam lex alia est nostra dicens dotem non offerentem, non posse res viri acquirere per antenuptialem donationem, quod etiam volumus hic obtinere: nisi tamen ipse vir aut legatum ei, aut aliquam partem institutionis reliquerit, fieri namque hoc nullo invidemus modo: ut omnibus modis concordantiæ legum serventur, et inopia conjugis per divitias salvetur alterius.

EPILOGUS.

Quæ igitur placuerunt nobis, tua celsitudo in omnibus valere, effectuique contradere festinet, per præcepta a se conficienda universa faciens manifesta, quatenus ipsi secundum hæc vivant etiam, et convertentur. — Dat. 10 kal. octob. imper. Dom. Justin. P. P. A. anno 11, post consulat. BELIS. V. C. anno secundo.

TIT. IX.

CONSTITUTIONEM QUÆ EX ADSRIPTITIO ET LIBERATOS, LIBEROS ESSE VULT, NON IIS QUI ANTE CONSTITUTIONEM NATI SUNT, SED QUI POST CONSTITUTIONEM PRODESSE, ET UT NE VENERABILES DOMUS COMMUTATIONES FACIANT ADINVICEM IMMOBILIVM RERUM ECCLESIASTICARUM, DECRETO PRIUS INTERPOSITO, EXCEPTA HAC MAJORI ECCLESIA.

NOVELLA CONSTIT. LIV.

Imp. JUSTINIAN. AUGUST. Joanni præfecto prætorio, iterum exconsuli et patricio.

PREFATIO.

In quadam² nostrarum constitutionum nihil obscuritatis habente, motæ sunt questiones ab aliquibus ex studio et ad suam intentionem obscuritatem ei introducentibus. Cum³ enim liberatis amatores simus: nuper posuimus legem⁴ ut non secundum antiquitatem⁵, si ex adscriptio et libera persona processerit soboles, omnino eam sequi adscriptiæ fortunam secundum servilis fortunæ observationem: sic etiam super adscriptiis putari: et secundum ventris statum, ejus etiam qui nascitur considerari fortunam. Ex libera namque matre procedere servilem partum, nostra benefaciens noluit lex: quoniam diximus in lege, si quidem conjuncti sunt mulieribus, sive etiam conjuncti fuerunt, et filii procreantur: ita legem, in iis qui procreantur, valere. Quidam autem sic fatue aut callide interpretari ausi sunt legem, ut etiam si ante⁶ constitutionem nati sunt aliqui, vel si valde sint senes, putent eos liberari tanquam modo natos, et non longe præcedentes legem: cum utique nos hunc habuerimus intellectum, ut si coherent jam quidem uxoribus, et post legem filii procreati essent, aut non coherent quidem, postea vero nuptiæ fierent, post legem nati haberent ex lege datam libertatem.

CAP. I. Ut natus ex adscriptio et libera sit liber.

Ne igitur liceat artibus uti et malignari: et possessionum nocere dominis talibus interpretationibus, propterea sancimus, omnes qui nati sunt a tempore legis, hos solutos esse adscriptiæ fortuna, si ex liberis nascantur matribus, omne præteritum antiquæ servando legi.

CAP. II. Ut venerabilium locorum economi res ecclesie permutare invicem possint, excepta ecclesia Constantinopolitana.

Quia⁷ igitur nuper scripsimus legem⁸, medentes iis quæ de ecclesiasticis alienationibus fiunt, et volentes, si quidem publicum debitum sit, posse eas alienare cum omni subtilitate secundum legis observationem. Si vero privatum debitum est, pro⁹ soluto dare rem immobilem, et in

TIT. IX. — 1. L. ult. C. de agric. et censitis. — 2. d. l. ult. — 3. Authent. Antiqua, C. de infantib. expositis. — 4. d. l. ult. — 5. Adde N. 162, c. 2. — 6. L. 7, C. de legib. — 7. Authent. Item, C. de sacros. eccles. — 8. N. 46; adde N. 7. — 9. d. N. 46, c. 2. — 10. d. N.

nullo videri offendere positam legem, quæ omnem alienationem prohibet: etiam illud adjicimus, et per quandam inevitabilem occasionem et utilem danti et accipienti veneranda domui: hoc est, aut ecclesie ad ecclesiam, aut ptochotrophii ad ptochotrophium, aut xenodochii ad xenodochium, aut simpliciter venerabili domui ad aliam reverendam domum: hoc est, aut ecclesiam ad ptochotrophium, aut monasterium ad venerandam domum, aut xenodochium, aut nosocomium, aut illis ad ecclesiam, aut alterutrum, aut unum horum quæ prius a nobis sunt dinumerata, aut alteri cuilibet venerabili domui, licentiam damus præsulibus horum monasteriorum per hanc legem commutationem facere, et hoc valere: et non solum imperium (sicut prior dabat lex) licentiam habere commutare, sed etiam venerabiles domos, quæ regi omnium Deo dedicatæ sunt: sic tamen ut etiam decretum interponatur cum omni subtilitate et jurejurando: et apud locorum metropolitanam hoc considerari: et si revera probatum fuerit cum jurejurando, quia utile est utrique parti hoc agi, ratum esse et valere, et non egere neque speciali jussione, neque pragmatico divino typo: habentibus quippe iis qui ad talia conveniunt, magni Dei iudicium, siquidem prævaricati fuerint horum quæ competunt, aut quoddam colludium fiat, aut aliquid propter utilitatem utriusque geratur partis. Nam etiam maledicta his omnium terribilia imminere, et quæ inferunt eloquia divina peccantibus, et quæ nunc eis disposita sunt, si quid autem prætermittatur, et postea demonstratur maligne factum: pro non facto erit. — § 1. Excipimus¹⁰ etiam hac lege sanctissimam majorem ecclesiam: sicut etiam priori: illam namque in priori prohibitione alienationum stare volumus, quoniam et hoc ipsis gubernatoribus ejus sanctissimis viris videtur.

EPILOGUS.

Tua igitur eminentia, quæ nobis bene et sancte visa sunt, et per hanc sanctam declarata sunt legem, in omnibus gentibus quibus præes, per præcepta propria solenniter faciat manifesta. — Dat. 15 kalend. septemb. CP., imper. Dom. JUSTIN. anno 11, post BELIS. V. C. consulat. anno 2.

TIT. X.

UT DE CÆTERO COMMUTATIONES ECCLESIASTICARUM RERUM NON FICTE FIANT AD PISSIMUM IMPERATOREM, ET HOC MODO AD ALIAS PERSONAS TRANSEANT RES: SED HÆC TANTUMMODO FIANT AD IMPERIALEM DOMUM: ET UT LICEAT PERPETUAS EMPHYTEUSES AGI AB ORATORIS IN ORATORIA, DECRETO VIDELICET INTERPOSITO: EXCEPTA HAC MAJORE ECCLESIA: NEG TAMEN IN PRIVATAM PERSONAM TRANSEAT EMPHYTEUSIS.

NOVELLA CONSTIT. LV.

Imp. JUSTIN. AUGUST. Mennæ archiepiscopo Constantinopolitano.

PREFATIO.

Legem¹ scripsimus dudum, ecclesiasticas quidem alienationes prohibentem, solam autem commutationem permittentem sanctissimis ecclesiis, necnon sanctissimæ majori ecclesie hujus felicissimæ civitatis, quam imperium accipere aliquid ab aliqua venerabilium domuum voluerit, postea siquidem aliam scripsimus legem², qua excipimus sanctissimam majorem ecclesiam, permittentes quasdam alienationes quas illa lex dicit. Quia vero cognovimus eo quod aliqui prioris constitutionis capitulum, quod de permutatione competentium rerum sanctissimis domibus ad imperium scripsimus, ad artem legi contrariam converterunt: postulaveruntque nos quidem a sanctissima ecclesia accipere, his autem hæc dare, hinc aggressi sunt multi quidem similibus petitionibus nitentes sacram circumvenire constitutionem. Quæcumque ergo gesta sunt a nobis usque presentem diem, hæc sub schemate quod nunc est, valere volumus, nullo permutando horum quæ jam a nobis cum sanctissima ecclesia in talibus contractibus gesta sunt, aut cum iis qui hæc a nobis perceperunt.

CAP. I.

De cætero autem sancimus, nulli penitus ullam esse licentiam aliquid tale agere: sed illas solas valere permutationes, quæ ad imperialem domum in hoc factæ sunt, ut perpetuo apud imperium maneant, et non³

46, c. 3.
TIT. X. — 1. N. 7. — 2. N. 46, c. 5; N. 54, c. 2, in fin. — 3. Alogat. N. 119, c. 10.

TIT. XII.

UT CLERICI QUI RECEDUNT ALIIS PRO EIS SUBROGATIS, PRÆBEANT SUBROGATIS EMOLUMENTA: RECEDENTES AUTEM REMEARE VOLENTES NON SUSCIPI: ET UT SI QUIS ÆDIFICANS ECCLESIAM, AUT ALITER IN EADEM SERVIENTIBUS MINISTRANS EMOLUMENTA, VOLUERIT ALIQUOS CLERICOS INSTITUERE: NON FORTUITE EOS, SED PROBATIONE SANCTISSIMI PATRIARCHÆ SUSCIPIAT.

NOVELLA CONSTIT. LVII.

Imper. JUSTIN. AUG. Mennæ sanctissimo hujus regie urbis archiepiscopo et universali ejus tractus patriarchæ.

PREFATIO.

Plurimi sæpe clerici quibusdam orationis observantibus domibus, aut etiam forte ab aliquibus prius instituti, ministrantur eis ab aliquibus solemnibus expensæ: deinde separant semetipsos a divinis omnino sacramentis propter quas ipsi noverunt causas, aut pro qualibet occasione recedunt omnino a sanctissima, in qua constituti sunt ecclesia.

CAP. I. De clericis subrogandis in locum desertorum clericorum.

Sancimus igitur, non⁴ ex hoc fieri prohibitionem sacro ministerio, sed alios subrogari a Deo amantissimis episcopis, sub quibus ipsæ constitutæ sunt ecclesie, et eos hæc accipere. Non enim volumus aliquibus dari lucra quæ jam eis per ipsos aut propter ipsos expendebantur sanctissimis ecclesiis: quoniam nolumus per quamlibet occasionem lucrum aliquos facere ex aliorum fraudatione: sed quæ ab initio ministrabantur semper dari, et non sacrum ex hoc ministerium corrumpi, non existente licentia, postquam statuti fuerint aliqui pro prioribus clericis aut a sanctissimo patriarcha, aut a provincialibus episcopis, rursus recedentes denuo remeare velle, et expellere subrogatos: et cogi duplicia ministrare eos qui faciunt talem expensam: dare etiam subrogatis: et denuo remeare volentibus: sed illos quidem revertentes non suscipi. Qui vero post decessum priorum statuti sunt, eis dari emolumenta, nullo vero hinc ministrantibus, accessu talia lucrari nitentibus: ex sua substantia omnino præsentibus his qui ab eis statuti sunt emolumenta, et omnes expensas: heredibus eorum et successoribus scientibus, quia si etiam post hæc fraudaverint, certa possessio deputabitur ex eorum substantia sacris nostris privatis, ut hinc ministratio eis fiat.

CAP. II. Ut fundatoribus ecclesiarum facere in eis clericos non liceat, sed tantum presentare.

Illud quoque ad honorem, et cultum sedis tuæ decernimus, si quis ædificans ecclesiam, aut etiam aliter expendens in ea ministrantibus alimenta, voluerit aliquos clericos statuere: non⁵ esse ei fiduciam ullam quos vult per potestatem deducere tuæ reverentiæ ad ordinandos eos, sed examinari a tua sanctitate: sententiaque tua, et qui pontificalem sedem rexerit, semper hos suscipere ordinationem, qui tuæ beatitudini et qui postea oportuni videbuntur existere, et Dei ministerio digni: ut non profanentur sancta Dei, (hoc videlicet quod sacris sancitur eloquiis) sed intacta hæc et ineffabilia tremendaque constituta, sancte et Deo amabiliter et venerande tractari.

EPILOGUS.

Quæ igitur placuerunt nobis, et per hanc sacram declarata sunt legem, beatitudinem tuam servare perpetuo sancimus: cognoscentes, quia non minus nobis curæ est sanctorum ecclesiarum conservare utilitatem, quam ipsius animæ. — Dat. 5 non. novemb. Constantinop. imp. DN. JUSTIN. P. P. August. anno 12, post BELIS. V. C. consul. anno tertio.

TIT. XIII.

UT IN PRIVATIS DOMIBUS SACRA MYSTERIA NON FIANT.

NOVELLA CONSTIT. LVIII.

Imp. JUSTINIANUS AUG. Mennæ archiepiscopo regie civitatis Constantinopolitanae.

PREFATIO.

Et prisca sancitum est legibus, nulli penitus esse licentiam, domi quæ sacratissima sunt agere: sed publice sinere procedere in credulitatem, et

TIT. XIII. — 1. Adde L. 25, C. de episcopis; L. 3, L. 8, § 3, C. de hæreticis; N. Leon. 15. — 2. Vide tamen N. Leon. 4.